

Силабус
Лексикологія англійської мови
2021-2022 навчальний рік

Освітня програма	«Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, друга – німецька)»
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Викладач	Оксана КАЛІБЕРДА
Кафедра	іноземних мов і методики викладання, ауд. 203, корпус БДПУ 56
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/ffsk/structure-ffsk/kaf-in-mov/composition-kaf-in-mov/kaliberda/
Контактний телефон	+380 50 081 45 06
E-mail викладача	oksanakaliberda@ukr.net
Графік консультацій	середа, 11.00-12.00, ауд. 206, корпус БДПУ 56

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
3 / 90 год.	очна (денна)	16 год.	14 год.	60 год.	екзамен
	заочна (дистанційна)	4 год.	4 год.	82 год.	

Семестр: осінній

Мова навчання: англійська

Ключові слова: англійська лексикологія, лексична одиниця, словниковий склад, морфологічна структура слова, словотвір, етимологія, семантична структура слова, варіанти англійської мови, англійська лексикографія

Мета курсу – отримання знань про словниковий склад англійської мови, закономірності його розвитку, функціонування та шляхи збагачення, ознайомлення з основними теоретичними положеннями в галузі лексикології англійської мови на основі поглибленого та всебічного вивчення конкретних фактів, а також застосування отриманих знань та навичок у подальшій науково-дослідній діяльності, практиці навчання англійської мови, перекладу.

Предметом навчальної дисципліни є словниковий склад англійської мови, закономірності його розвитку, функціонування та шляхи збагачення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **знати:** термінологічний апарат лексикології та визначення основних понять; походження лексичних одиниць англійської мови; особливості морфологічної структури лексичних одиниць англійської мови; способи словотворення в сучасній англійській мові; типи семантичної структури слова та механізми семантичних змін; підходи до класифікації лексичного складу англійської мови; принципи класифікації англійських фразеологізмів та їх особливості; чинники перетворення англійської мови в національно негомogenous; метамову словника та принципи кодифікації семантичної структури слова у лексикографічному довіднику.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **вміти:** правильно оперувати термінологічним апаратом лексикології; розрізняти джерела походження лексичних одиниць англійської мови; характеризувати морфологічну структуру лексичних одиниць англійської мови; робити словотвірний аналіз лексичних одиниць англійської мови; характеризувати семантичну структуру лексичних одиниць англійської мови; розпізнавати стилістично нейтральні та стилістично марковані лексичні одиниці англійської мови; визначати та характеризувати фразеологічні одиниці в англійському тексті; розрізняти основні відмінності між варіантами сучасної англійської мови на фонетичному, лексичному та граматичному рівнях; ефективно користуватися англійськими

словниками різних типів; читати наукові публікації та проводити дослідження в галузі англійської лексикології або контрастивної лексикології.

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК 05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 09. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>СК 01. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.</p> <p>СК 02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.</p> <p>СК 04. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.</p> <p>СК 08. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.</p>	<p>ПРН 01. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною мовою усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.</p> <p>ПРН 02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.</p> <p>ПРН 07. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.</p> <p>ПРН 08. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.</p> <p>ПРН 09. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчається(ються), описувати соціолінгвальну ситуацію.</p> <p>ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.</p> <p>ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>ПРН 19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.</p>

Зміст курсу:

Theme 1. Etymology. Words of native origin: words of Endo-European stock, words of Common Germanic stock. Foreign elements in modern English. Borrowings: Celtic borrowings. Latin borrowings, Scandinavian borrowings, French borrowings, Greek borrowings, borrowings from other languages. Classification of borrowings according to the borrowed aspect: borrowings proper, translation loans, semantic borrowings. Classification of borrowings according to the degree of assimilation: phonetic assimilation, grammatical assimilation, semantic assimilation, completely assimilated borrowings, partially assimilated borrowings, barbarisms. Etymological doublets/triplets. International words.

Theme 2. Morphology. Notion of a *word*. Internal and external structure of a word. Word versus morpheme. Classification of morphemes. Root morphemes. Affixation morphemes. Free morphemes: lexical morphemes, functional morphemes. Bound morphemes: derivational morphemes, inflectional morphemes. Semi-bound morphemes. Combining forms. Polysemic morphemes. Homonymic morphemes. Types of stems. Method of immediate and ultimate constituents. Morphological analysis.

Theme 3. Word-formation. The main ways of word-formation in modern English. Affixation. Classification of affixes. Prefixation: classification of prefixes. Suffixation: classification of suffixes. Infix. Semi-affixes. Combining forms. Word composition. Classification of compound words. The criteria of compounds. Pseudo-compounds. Conversion. Types of conversion. Substantivation. Adjectivisation. Shortenings. Contractions: apocope, apheresis, syncope, mixed clipping. Abbreviation: acronyms, alphabetical abbreviations, compound abbreviations, graphic abbreviations, Latin abbreviations. Secondary ways of word-formation: blending, back-formation, onomatopoeia, sound interchange, stress interchange, nonce words.

Theme 4. Semasiology. Two approaches to word meaning: referential approach, functional approach. Meaning versus concept. Types of word meaning: lexical meaning, grammatical meaning, denotative meaning, connotative meaning. Connotative meaning: stylistic connotation, emotional connotation, evaluative connotation, expressive/intensifying connotation. Implicational meaning. Direct meaning. Figurative meaning. Semantic structure of monosemantic and polysemantic words. Meaning of the word and context: linguistic context (lexical/grammatical), extralinguistic context. Change of meaning versus development of meaning. Linguistic and extralinguistic causes of new meaning development. Semantic changes: generalization of meaning, specialization of meaning, transference of meaning resulting from tropes (linguistic metaphor, linguistic metonymy, secondary ways of semantic changes).

Theme 5. Phraseology. Definition of the notion *phraseological combination*. Motivation and stability of phraseological units. Criteria for identifying phraseological units: semantic criterion, structural criterion. Classification of phraseological units: thematic (etymological), semantic, syntactical, structural-semantic, contextological, functional, formal, and functional classifications. Ways of forming phraseological units. Semantic relations in phraseology. Stylistic aspects of phraseological units. Proverbs, sayings, familiar quotations, and cliché.

Theme 6. Stylistic differentiation of words. Classification of words according to functional styles. Functional styles. Neutral words. Words belonging to formal style: terms, learned words (words that are used in scientific prose, officialese words, literary words, poetic words). Barbarisms. Archaisms. Neologisms: semantic neologisms, transnomination, proper neologisms. Words belonging to informal style: colloquial words, literary colloquial words, non-literary (sub-standard) colloquial words (slang, jargonisms), professionalisms, vulgarisms. Dialect words.

Theme 7. Dialects and variants. Definition of the notions *dialect* and *variant*. Standard English. Variants of the English language in the British Isles: Scottish English, Irish English. Local dialects in the British Isles. English language outside the British Isles. Origin of the regional variants. American English. Specific features of American English on lexical level. Historical Americanisms. Proper Americanisms. Different semantics and functioning of some morphological analogues in British and American variants of modern English. Borrowings into American English from Spanish and languages of American Indian. Phonetic and grammatical peculiarities of American English. Global character of modern English. Canadian English. Australian English. Indian English.

Theme 8. Lexicography: history and theory. Object and main concepts of lexicography. Connection of lexicology and lexicography. Periodization of English lexicography. Latin glossaries in the early history of lexicography. Formation of English lexicography: Latin glosses and glossaries, bilingual Latin-English glossaries, bilingual dictionaries, dictionaries of "hard words", dictionaries of everyday words, etymological dictionaries, innovations of S. Johnson dictionary, Oxford English Dictionary. Dictionary typology. Dictionary structure: front matter, megastructure, macrostructure, microstructure, mediostructure, back matter. Microstructure: headword, orthography, pronunciation, grammar, definition, illustrative examples, phraseology, etymology and word histories. Metalanguage of a dictionary entry.

Theme 9. Lexis classifications. Classification of words according to their morphological structure. Classification of words according to their functions. Part of speech classification. Lexico-grammatical classification of words. Thematic grouping of words: hyperonymy, hyponymy, equonymy, hierarchical relationships among words. Ideographic grouping of words: theory of semantic field, common semantic denominator. Classification of words according to emotional colouring. Non semantic grouping of words: alphabetical organisation, grouping according to the length of words, grouping according to the word's frequency.

Theme 10. Vocabulary as a system. Synonyms. Synonymic dominant. Criteria of synonymy: conceptual criterion, semantic criterion, criterion of interchangeability. Classification of synonyms V. V. Vinogradov (absolute synonyms, ideographic synonyms, stylistic synonyms); classification of synonyms according to the criterion of interchangeability in context (total synonyms, relative synonyms, contextual synonyms); classification of synonyms as words differing in connotations (degree of intensity connotation, duration connotation, emotive connotation, evaluative connotation, causative connotation, connotation of manner, connotation of duration and manner, connotation of attendant features, stylistic connotation). Sources of synonymy. Homonyms. Traditional classification of homonyms (homonyms proper, homophones, homographs, homoforms). Classification of homonyms according to A. I. Smirnitsky (full homonyms, partial homonyms: simple lexico-grammatical partial synonyms, complex lexico-grammatical partial synonyms, partial lexical synonyms). Classification of homonyms according to their origin: etymological homonyms, historical homonyms. Paronymy as an intermediate phenomenon between synonymy and homonymy.

Malapropisms. Sources of homonymy. Euphemisms. Antonyms. Classification of antonyms: structural classification, semantic classification.

Методи навчання: лекції та дискусії основані на наукових статтях, практичні заняття.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): від студента очікується здатність відповідати на питання за вивченим теоретичним матеріалом, здатність обговорювати дискусійні проблеми англійської лексики, активна участь у практичних заняттях та виконання самостійної роботи.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: персональний комп'ютер, проєктор, екран/інтерактивна дошка.

Система оцінювання та вимоги: оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного контролю та підсумкового контролю. Підсумкова оцінка є сумою балів набраних під час поточного контролю та підсумкового контролю і вираховується за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять. Лекційні заняття оцінюються на основі зроблених конспектів лекцій. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активна участь студентів у занятті, здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Підсумковий контроль передбачає перевірку теоретичних знань та практичних навичок. Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання під час поточного контролю та підсумкового семестрового контролю (екзамену) (50+50=100) та вираховується за університетською шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Частина підсумкової оцінки у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		50	100
Лекційні заняття	8		
Практичні заняття	42		
Підсумковий контроль		50	
Екзамен	50		

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	1-17	18-25	26-29	30-32	33-39	40-45	46-50
	F	FX	E	D	C	B	A
Лекційне заняття 1	1	1	1	1	1	1	1
Лекційне заняття 2	1	1	1	1	1	1	1
Лекційне заняття 3		1	1	1	1	1	1
Лекційне заняття 4			1	1	1	1	1
Лекційне заняття 5				1	1	1	1
Лекційне заняття 6					1	1	1
Лекційне заняття 7						1	1
Лекційне заняття 8							1
Всього	2	3	4	5	6	7	8
Практичне заняття 1	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Практичне заняття 2	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6

Практичне заняття 3	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Практичне заняття 4	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Практичне заняття 5	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Практичне заняття 6	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Практичне заняття 7	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Всього	15	22	25	27	33	38	42
Максимальна кількість набраних балів	17	25	29	32	39	45	50

Таблиця 3. Шкала оцінювання підсумкового контролю

Кількість балів, набраних під час підсумкового контролю	Оцінка за шкалою ЄКТС
45-50	A
39-44	B
33-38	C
29-32	D
25-28	E
18-24	FX (з можливістю повторного складання)
1-17	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Таблиця 4. Внутрішня університетська шкала оцінювання

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел:

Основні

1. Гороть Є. І., Гончарук С. В., Малімон Л. К., Рогатюк А. Є., Рогач О. О. Теоретична й практична лексикологія сучасної англійської мови. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. 340 с.
2. Каліберда О. О. English Lexicology: Lecture Course: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Бердянськ: Видавець Ткачук О. В., 2015. 216 с.
3. Квеселевич Д. І., Сасіна В. П. Практикум з лексикології сучасної англійської мови : навч. посіб. Вінниця: Нова Книга, 2001. 117 с.
4. Ніколенко А. Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика. Вінниця: Нова Книга, 2007. 528 с.
5. Blake B. J. English Vocabulary Today: Into the 21st Century. 1st edition. Routledge, 2019. 182 p.

Додаткові

1. Зацний Ю. А. Сучасний англomовний світ і збагачення словникового складу : монографія. Львів: ПАІС, 2007. 228 с.
2. Каліберда О. О. Енциклопедизм англійської лінгвістичної лексикографії: монографія. Бердянськ: ФО-П Ткачук О.В., 2014. 240 с.
3. Манакин В. Н. Сопоставительная лексикология. Киев: Знання, 2004. 327 с.
4. Махачашвілі Р. К. Лінгвофілософські параметри інновацій англійської мови в техносфері сучасного буття: монографія. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2008. 204 с.
5. Скибина В. И. Национально негомогенный язык и лексикографическая практика: монографія. Запорожье: РИП «Видавецъ», 1996. 176 с.
6. Aarts B., McMahon A. The Handbook of English Linguistics. Blackwell Publishing, 2006. 815 p.
7. Algeo J. The Origins and Development of the English Language. 6-th ed. Wadsworth Publishing, 2009. 347 p.
8. Booij G. The Grammar of Words: An Introduction to Linguistic Morphology. Oxford University Press, 2012. 376 p.
9. Dixon R. M. W. Making New Words: Morphological Derivation in English. Oxford University Press, 2014. 470 p.
10. Durkin P. The Oxford Guide to Etymology. Oxford University Press, 2011. 360 p.
11. Elbourne P. Meaning: A Slim Guide to Semantics. Oxford University Press, 2011. 192 p.
12. Granger S., Paquot M. Electronic Lexicography. Oxford University Press, 2012.
13. Green J. Slang: A very Short Introduction. Oxford University Press, 2016. 144 p.
14. Halliday M. A. K., Yallop C. Lexicology: A Short Introduction. Bloomsbury Publishing, 2007. 117 p.
15. Harley H. English Words: A Linguistic Introduction. Blackwell Publishing, 2006. 296 p.
16. Jackson H., Amvela Zé E. Words, meaning and vocabulary: an introduction to modern English lexicology. London, New York: Continuum, 2007. 248 p.
17. Ježek E. The lexicon: An Introduction. Oxford University Press, 2016. 256 p.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ. URL: www.bdpu.org/library
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Лінгвістичний портал з української мови. URL: <http://www.mova.info>
4. A topically organized list of resources elsewhere on the Internet that may be of interest to the linguist. URL: <https://www.sil.org/linguistics/topical-links>
5. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/ru/>
6. Google Академія. URL: <https://scholar.google.com>
7. International linguistic community online. URL: <https://linguistlist.org>
8. Longman Dictionary of Contemporary English. URL: <https://www.ldoceonline.com>
9. MacMillan Dictionary. URL: <https://www.macmillandictionary.com>
10. Merriam-Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com>
11. Oxford Dictionaries. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com>
12. Online Etymology Dictionary. URL: <https://www.etymonline.com>
13. The world's leading online source for definitions, word origins, and a whole lot more. URL: <https://www.dictionary.com>
14. The world's largest and most trusted free online thesaurus. URL: <https://www.thesaurus.com>
15. Lexico.com is a new collaboration between Dictionary.com and Oxford University Press (OUP) to help users worldwide with everyday language challenges. URL: <https://www.lexico.com>
16. Slang dictionary. URL: <https://www.urbandictionary.com>